

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Theophili Raynavdi, Ex Soc. Iesv. Erotemata De
Malis Ac Bonis Libris, Deque Ivsta Avt Inivsta, eorumdem
confixione**

Raynaud, Théophile

Lvgdvni, 1653

Erotema I. Penes quem sit librorum configendorum ius priuatum, meréque
doctrinale?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11141

EROTEMA I.

Penes quem sit librorum configendorum ius priuatum, meréque doctrinale.

EIus confixionis, quam quispiam fert solo doctrinæ titulo munitus, facultas est penes quemuis virum doctum, prudentem, atque confideratum.

Merè doctrinale de libro iudicium, est penes quemcumque eruditum.

458.

Huius pronunciati ratio, perspicua est. Cuius enim viro erudito, etiam si priuato, id ipsum circa doctrinam, atque aded etiam circa libros conceditur, quod unicuique in sua arte perito; vt scilicet seruatis prudentiæ regulis, quæ non omnia vera vbiuis efferri concedunt, de alieno opere pronunciare possit, & librum, qui malus, vel noxius est, possit configere ad aliorum instructionem, ne circumueniantur, inducanturque in errorem. Nec rarò id ipsum extorquet autoris petitio. Authores enim humiles, ac digni, quorum opera lucem videant, quantumuis eruditi, & graues, aliena de suis operibus iudicia lubentes efflagitant: & cum aliquid mutandum, defendumve audiunt, ab eo cuius exquisierint sententiam, non grauati acquiescunt; si ratio qua censor adducitur, non sit leuis, sed ita faciendum, videatur ferre. Hac ratione Iulianus Imperator *epist.* 16. Maximum Ephesium librorum suorum censorem dixit. Plinius iunior *lib.* 2. *epist.* 8. & aliis locis quæ ibi signat Claudius Minos, censes scriptionum suarum, quam accuratos, exposcit.

Ex nostris S. Eulogius, memoriale Sanctorum, & documentum Martyrij, ad SS. Virgines Floram, & Mariam, subiecit Aluari censuræ, vt ex eius epistolis docemur. Boëtius Symmachum socerum suum, virum doctissimum, arbitrum scriptorum suorum dixit, transmittens ad eum è carcere librum *de Trinitate*. B. Petrus Damiani *lib.* 4. *epistol.* 11. Theodosium Senogallensem, & Rodolphum Eugubinum Episcopos, operum suorum censes efflagitat magna humilitate, & addit; [Quid enim mirum si ego imperitus, & animalis homo, dictatiunculis meis sanctos viros adhibeam iudices, quando quidem Lucas, & Marcus in Euangeliis, quæ Spiritu sancto dictante descripserant, Petrum, & Paulum Apostolos habuere censes?] Alibi, sua scripta corrigenda exhibuit Gebizo, Theobaldo, & Ioanni Abbatibus. Est *epist.* 10. *libri sexti*. Eusebius Cæsar. libros tres posteriores contra Marcellum Ancyranum Flacillo Episcopo recognoscendos transmittit. S. item Basilius *epistola* 167. rogatus à Theodoro Tharsensi, de eius scriptis pronunciauit. Eam quippe epistolam, ad Diodorum postea Tharsensem Episcopum, tunc Presbyterum Antiochenum directam esse, docet Facundus Hermian. *lib.* 4. *pro tribus Capitulis cap.* 2. Ea epistola

epistola S. Basilius, liberè, & citra adulationem promit sententiam, [vt de-
claretur, (inquit,) quàm non in adulatoris manum, labores tuos miseris, sed fra-
tri germanissimo communicaueris.

B. Aëlredus Rhieuallensis emissurus plenam editionem expositionis suæ
de oneribus Isaïæ ad homilias triginta diffusam, præmisit eius recognitionem
G. Episcopo Lndonienfi, viro doctissimo & acris in censendo iudicij; de qui-
bus eius dotibus multa prælocutus Aëlredus, subdit. [Hinc est Pater amantissi-
me, quod studium meum, si quod est in literis sacris, ad tuæ discretionis exa-
men credidi referendum, vt vbi sanum sapio, tua me confirmet autoritas: vbi
hæsito, te docente mihi luceat veritas, vbi erro, corrigat me tua sancta seue-
ritas, &c. Igitur cum triginta homilias stylo tradidissem, ne fortè in vacuum
currerem, aut cucurrissem, suspendi calamum, donec de vultu tuo, eorum quæ
scripsi, prodiret iudicium, viderentque oculi tui, eorum omnium rationem,
suæque discretionis arbitrio, omnia quæ scripta sunt, vel delerentur, vel corri-
gerentur, vel probarentur.] Excusans postmodum libertatem interpellandi
tantum Antistitem pro re tantula, concludit. [Licet igitur magnum sit sapienti,
vel modicum tempus, otio dare, non pigeat, rogo dominum meum, tantillum
tempus perdere, quo ex his quæ scripsimus, vel refecare superflua, vel supplere
hiantia, vel vniuersa delere possitis.]

Sed quod illustre huius rei veluti paradigma proposuerit præter cæteros
Sanctus Ambrosius inter Latinos doctores micantissimus, cum labores suos
Sabino Laudensi Præsuli recognoscendos mitteret, vt apud eum legere est *ep. 40.*
illam ex parte hinc attexendam existimo, vt sit veluti exemplar, ad quod ad-
metiri liceat, & candidum pectus æqui censotis, & æquam scriptoris, de cu-
ius libro fertur censura, voluntatem, quæ palpari se nolit. [Remisisti, (inquit,)
mihi libellos, quos tuo iudicio probatior habeo. Ideò nisi alios non iudicij
faure delectatus, sed promissa à te, & petita à me veritate illectus. Malo enim
tuo corrigatur iudicio si quid mouet prisquam foras prodeat, vnde iam reuo-
candi nulla facultas sit, quàm laudari à te, quod ab aliis reprehendatur. Ita-
que arbitrum te eorum quæ postulas rogavi. Neque enim legi ante mea, quæ
nonnunquam tribuo in vulgus, sed in tuæ calculum venire sententiæ deside-
raui. Non erit longi subsellij ista iudicatio, & mora. Vt dictum est antiquitus,
facile est tibi de nostris iudicare. Ego certè huc inuitatu tuo prodeundum
putaui: tuum est liquidò decernere, & scrutanter discutere quæ corrigas, ne
sibi vitio vertant ea quæ nobis potuerunt obrepere; nescio quo enim modo
præter imprudentiæ caliginem, quæ me circumfundit, vnumquemque fallunt
sua scripta, & aurem prætereunt, atque filij etiam deformes delectant: sic etiam
scriptorem indecores sermones sui palpant. Incautiùs plerumque aliquid pro-
mitur, aliquid accipitur maleuolentiùs, aliquid erit ambiguum: tum, quia alie-
no examinandi iudicio non pro nostra debemus magis, quàm pro aliena opi-
nionem trutinare, & discutere omnes scrupulos maleuolentiæ. Assume igitur
animo beneuolo aurem versutiæ, & pertracta omnia; sermones vellica, si in iis
non forenses blanditiæ, & suasoria verba, sed fidei sinceritas est, & confessionis
sobrietas. Notam appone ad verbum dubij ponderis, & fallacis stateræ, ne
quid pro se aduersarius interpretetur; esto vt reuincatur si congregi cœperint,
malè se habet liber, qui sine assertore non defèditur. Ipse igitur pro se loquatur,

L 1 2 qui

qui procedit sine interprete. Noster hic tamen non egreditur à nobis nisi à te acceperit auctoritatem. Itaque cum eum fide tua prodire iusseris, committetur tibi.]

460. Hæc igitur esse debet scriptoris æquitas animi, erga doctum censores, & syncerum, quantumvis in exhibita descriptione non pareat confixioni, aut etiam succissioni, si res ferat. Barbarum verò, ac tyrannicum Dionysij Siculi factum æmulari, eius duntaxat esset, qui hominem referret moribus, & eadem flagrare vellet infamia. Tragœdiam scripserat Dionysius ridiculosissimam. Eam cum recognoscendam dedisset Philoxeno; isque autori non esset adularus, in lapidicinam coniectus est. Refert Lucianus *dialog. aduersus indoctum congestorem librorum*. Censoris igitur eruditi, vltro facta, aut multo magis ab auctore expectata censura, libenter excipitur. Erítque hæc confixio commensa auctoritati censoris, itavt tantum ab ea imminet libro periculi, aut dedecoris, quantum est pondus auctoritatis eius, qui confixit, & vel plurimum, vel nihil officiat, prout magna, vel nulla fuerit censoris priuati fama, & doctrina quam parauerit.

Discussus Gerſo circa censura priuata auctoritatem.

461. Absit potro, vt cuiusquam eruditioni tantum tribuamus, vt quod Gerſo supra allegatus *consider. s.* affirmat, possit contingere euentus, in quo plus sit credendum assertioni viri docti, quàm declarationi Summi Pontificis. Eam euentum assignat Gerſo, si contingeret Papam vltro errare quoad veritatem aliquam, quàm vir ille eruditus doceret contineri in Euangelio. Et idem asserit euenturum, si Papa ignoraret eam veritatem contineri in Euangelio, cui (vt Gerſo constare ait,) plusquàm Papæ credendum est. Has Gerſonis suppositiones quoad Papæ voluntarium errorem circa veritatem Catholicam, vel eius ignorantiam, admittere nullo modo possumus. Impossibile quippe est, Pontificem, qui Pontificatu non excidat, vltro errare circa veritatem aliquam in Euangelio contentam, aut eius veritatis contrarium per ignorantiam docere. Sic enim portæ inferi, id est, errores, (vt Sanctus Hieronymus interpretatur,) præualerent aduersus Ecclesiam, quæ Capiti suo adhærere tenetur. Vnde declaratio Euangelij, quæ à Pontifice ex Cathedra peragitur, censenda est germana. Quod ita ratum habuit S. Augustinus, vt negauerit se Euangelio assensurum, nisi Catholicæ Ecclesiæ, cuius Caput est Summus Pontifex, auctoritas accederet. Sanè diuinæ erga Ecclesiam suam prouidentia esset, non sinere, vt Pontifex nemine ante promulgationem obistente, ac errorem dedocente, aliquid per ignorantiam, vel obliuionem traderet, quod esset contra Euangelium, aut contra anteriorem aliquam fidei definitionem: alioqui non esset sufficienter prouisum Ecclesiæ: possemus enim semper subdubitare, an quod à Pontifice credendum proponitur, falsum esset; & an contrarium sit de fide; tametsi Pontifex id proponat per ignorantiam, vel obliuionem.

462. Pertinet ergo ad prouidentiam Dei, priusquam promulgatio debita fiat, & Ecclesia teneatur propositioni falsæ assenti, curare depulsionem erroris, aut ignorantia à proponente, per fidelé suggestionem hominis eruditi; quæ si nõ interueniat ante propositionem factã, signũ euidēs est, nec obliuionem, nec ignorantiam interuenisse

nisse in proponente; ac proinde standum esse propositioni eius. Si autem proponeretur s. vellet ex malitia falsam fidei doctrinam proponere, & deductus errorem, aut soluta ignorantia, perstaret nihilominus in voluntate proponendi errorem exploratum, & pugnantem cum Euangelio, vel alia perspicua anteriori definitione Ecclesiæ; sic Pontifex Pontificatu excideret, reddereturque dignus, qui eo spoliaretur à Christo; interuentu sententiæ humanæ declaratoriam, ut dicitur 2. 2. ac proinde tunc posset locum habere prælatio interpretationis viri eruditi, præ interpretatione talis Pontificis de pontani. Quamdiu autem Pontifex, dignus perstat successione S. Petri, & Vicariatu Christi, nihil tale dici potest. Ideoque, absolute, & simpliciter loquendo, nulla privati cuiuscumque, quantumvis eruditi, interpretatio rerum fidei, vel confixio falsi dogmatis, aut libri illud continentis, cum Pontificia interpretatione, aut confixione potest conferri.

*Concluditur, censuram priuatam viro cuius docto competere,
ablegatis indoctis.*

Viro itaque docto, & naris emunctæ, fas esto, ad eum modum sobriè ac prudenter de alienis operibus pronunciare. Eiusmodi suo tempore fuit Longinus, de quo sic Eunapius in Porphyrio. [Ea tempestate erat Longinus spirans quadam Bibliotheca, ac viuum musæum, cui de veteribus iudicandi potestas permessa erat: quo munere ante illum, ut alij non pauci, ita & Dionysius è Caria, cunctis illustrior perfunctus fuerat.] Et mox. [Quod si quis vetustum autorem aliquem reprehendisset, non prius rata, atque firma habebatur opinio, quam Longini illam confitueret iudicium.] Id abs se circa Tichonium, & Origenem præstitum, notando in bonis dictis *Chresimon*, in prauis *achreston*, (corrupta lectio habet, *ac berefeon*,) notat Cassiodorus *lib. diuin. instit.* Nec potest quispiam huiusmodi iudicium defugere. Quo non malè transtulerim illud, alia licet ex causa, à Symmacho dictum ad Ausonium *lib. 1. epist. 31.* [Cum seuel à te carmen profectum est, ius omne perdidisti. Oratio publicata, res libera est.]

463.

Semper me restrinxi ad virum doctum, quia indoctum hominem de libro alieno velle censuram ferre, res est indignissima. Audi S. Basilium *epist. 75.* [Probetur natura sui condemnatum esse scriptum, quod obicitur magis, quam quod ex ignorantia accusationis culpandum esse videatur. Sunt namque multa bona, quæ non exacto mentis iudicio præditis, talia non apparent. Neque enim, quæ sunt eiusdem ponderis, paria esse videntur, nisi æquilibres sint inter se lances. Iam mel, malè morbo quopiam affectis, apparet gustu amaricatus per corruptelam organi. Quin & oculus vitiatu, multa non videt eorum, quæ sunt, & multa suspicatur, quæ non sunt. Idem & in iudicanda sermonum virtute sæpenumero fieri video, quando eorum qui conscripserunt mentem, habitumve non assequitur iudex; oportet enim ut eadem propè sint animi industria præditi, & qui aliorum scripta iudicaturus est, & qui illa conscripsit. An cum de agriculturæ operibus iudicare non poterit, qui non ipse est agricola, & qui musices scientiam non tenet, nec consonantiam, nec dissonantiam in musicis tythmis cognoscat; sermonum iudex mox erit, quicumque volet? Qui

464.

Ll 3 neque

neque præceptorem suum, neque tempus in quo didicerit, assignare valet, nec profus quicquam eorum, quæ ad sermones iudicandos attinent, siue multum, siue parum intelligit? Ego verò noui quòd quæ in Oraculis Spiritus dicuntur, haud cuius liceat proprio subiicere examini; sed ei, qui spiritum habet discretionis, quemadmodum nos Apostolus in diuisionibus charismatum docuit, dicens: *Huic namque per Spiritum datur sermo sapientia, alij sermo scientia secundum eundem spiritum; alij fides in eodem spiritu, alij operationes virtutum, alij prophetia, alij discretionis spirituum.* Itaque si nostra spiritalia sunt, ostendat se donum habere discernendorum spiritalium, qui nostra iudicare præsumit. Si verò quemadmodum ipse conuiciatur, ex sapientia sunt mundi huius, declaret se mundanæ sapientiæ experientiam habere; & tum demum ipsi iudicandi calculos permittemus.]

Inter indoctos porrò, Gerso *tomo 1. tract. de examinatione doct. part. 2. considerat. 2.* merito numerat eos, qui in vno quidem genere periti sunt, non item in alio, de quo tamen interdum audent iudicare. Sic Galenum à Rabbi Mose Medico derisum refert, quòd vltra crepidam sutor porrexisset manum: sic passim plerosque, dum se vident prærogatiua alicuius disciplinæ, inter suos fulgere, exerrare, dilatato ad alia iudicio, aduertit.

E R O T E M A   I I.

Cuius sit librorum confixio pro potestate.

465. **N**unc de alia confixione disputamus, quæ fit pro potestate, & vel circa libros de fide, aut religione tractantes exercitur, vel circa alios. Ordior à priore librorum genere.

D O C T R I N A   G E R S O N I S , de sede publici in libros iudicij.

Gerso *tomo 1. tract. de examinatione doctrinarum 1. part. illius opusculi, consider. 1. 2. & 3.* agens de examinatione, cui adiungatur determinatio, vel declaratio, aut interpretatio cum appositione pœnarum in rebelles, atque aded, quæ confixionem habeat adiunctam, vel subiunctam, appellat examinationem illam quandoque *authenticam*, quandoque *irudicam*, quandoque *authoritativam*, eiusque potestatem si doctrina examinanda spectet ad fidem, collocat finaliter in sua viua regula fidei, hoc est, in in Concilio Ocumenico. In Papa autem eam potestatem irudicam examinandi res fidei, & damnandi opposita, statuit sub Concilio, vel cum ipso. Estque manifestum, quod de examine, ac confixione puncti cuiuspiam doctrinalis à Gersone asseritur, æquè de libri examinatione, aut confixione valere. Sic igitur ille philosophatur de finali, aut suprema discussione, aut confixione per Concilium, aut Pontificem.

466. Cuiuslibet autem Episcopo, intra fines suæ Diœcesis id concedit præsupposita discussione matura; & dummodò non confingat nisi puncta palàm, & omnium